

ČÍS. 45.

ŠÍDLENKA.

STIEGELMAIERBIRNE. — EPINE D'ÉTÉ DE MORAVIA.

ŠIDLÉNKA.

Původ a rozšíření.

Od nepamětných dob se pěstuje na Moravě letní hruška znamenitých vlastností pod jménem „šídla“ neb „šídlenka“. Oblíbena jest velice a to nejen u pěstitelů, nýbrž také u spotřebitelů. Když v měsíci srpnu se objeví na trhu, tu žádný kupující nechce jinou hrušku než „štigelmarku“; ona totiž jest českým i německým obyvatelstvem tak jmenována. Kým a kdy byla vypěstována, není známo. Rozšířena jest nejvíce v II. a III. obvodu našeho rozdělení pro normální výběr odrůd ovocných. V těchto obvodech vedle solnohradky jest ze všech letních hrušek nejznámější a nejvíce zastoupena. Po náležitém bádání po této hrušce v jiných státech a zemích shledáno, že se pěstuje pouze u nás a jest tedy její původ nepopíratelně na Moravě.

Poloha.

Strom se daří nejlépe na místech výslunných, teplých, sušších, proto, má-li se pěstovati ve vyšších obvodech, musí býti vysazen na svahy jižní. Nejzpůsobilejší naše kraje jsou proň, jak již počátkem uvedeno, II. a III. pásmo; v těchto obvodech pak se může pěstovati v rovinách neb i sklonech proti kterékoli straně obrácených. Je-li možno se v těchto polohách vyhnouti straně severní, severovýchodní a severozápadní, pak ovšem jest to výhodnější. Jsou to strany přec jen chladné a vlhké a strom na nich rostlý není dost úrodný.

Půda.

Půdu miluje teplou, hlubokou, hlinitou a suchou; v jiných půdách sice roste též přiměřeně, ale není náležitě úrodný.

Vzrůst.

Jest vzrůstu silného, tvoří korunu kulovitou, hustou, kmen jakož i větve kostry korunové jsou hladké, silné, tvrdého složení; vzdorují dobře větrům a nemocem. Letorosty má hustě nasazené, prostředně dlouhé a silné, nazelenale hnědé barvy. Plodonosných větvíček mívá hojně nasazeno, leč pupeny květné se vyvinují na nich spoře. List má prostředně velký, elipsovitý, tupě špičatý, tupě a mělce ozubený, hladký, lesklý, slabý a tmavozelený; na výhonech jest hustě nasazený. Ve školce roste silně a vyvinuje zdravé a rovné kmeny.

Stanoviště.

Pěstuje se v zahradách domácích, ve štěpnicích, na návších a náměstích. Jako solnohradku tak i šídlenku vysazují obyvatelé v osadách poblíž Brna se zálibou před domky. Pro tato místa se hodí velmi dobře, kulatá a hustá její koruna uniká dost do výšky a vrhá plný stín.

SUCHÝ, František. Moravské ovoce. 1. vyd. Brno: Český odbor zemědělské rady pro Markrabství moravské, 1907.

Pěstuje se výhradně jako vysokokmen, ačkoliv šlechtěna na kdouli **Tvar stromu.** tvoří pěkné zdravé a úrodné zákrsky keřovité a jehlace. Z mládí není mnoho úrodná, až po 10. až 12. roce počne nasazovati více pupenů plodnosných a úrodnost rok od roku značně stoupá.

Ovoce rodí prostředně velké, asi jednou tak veliké, jak reprodukce **Ovoce.** představuje, tvar má dlouhý, hruškovitý neb plný; nejširší místo plodu jest u většiny plodů v prostředku a ke kalichu a stopce se stejnoměrně poznenáhlu zužuje. Některé plody jsou nápadně dlouhé, velmi úhledné. Vyobrazené plody vzaty s vysokokmenu starého, který měl mnoho plodů nasazeno, jsou proto mnohem menší nežli u stromu normálního, mimo to panující sucho v roce 1905 bylo příčinou slabého vývinu těchto plodů.

Kalich jest velký, rohovitý, otevřený a sedí skorem na povrchu **Kalich.** plodu.

Stopka jest velmi dlouhá, tenká, dřevnatá, nazelenalá, šídlovitě **Stopka.** zahnutá; důlek stopečný, zejména u plodů dobře vyvinutých, není znatelný a stopka ční z plodu, jako by byla v něm zapíchnuta. Plod se stopkou podobá se tvaru sedlářského šídla a proto se tato hruška u pěstitelů nazývá šídlenka.

Barva plodu jest kanárkově žlutá, bez jakékoli červeně neb teček **Barva.** kterékoliv barvy. Slupka jest velmi jemná, hladká, mdle světlá, hebká, skorem až mastná.

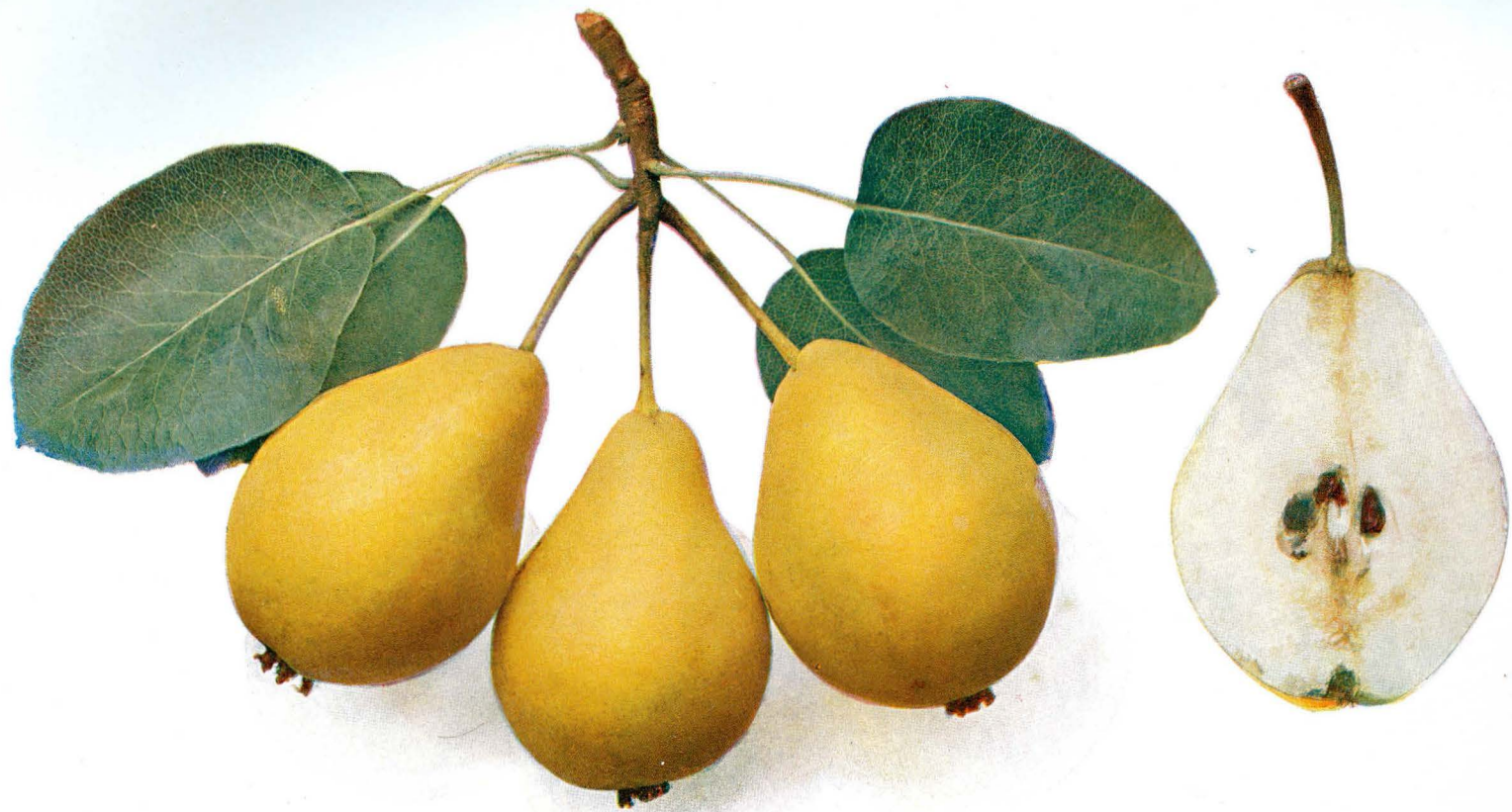
Dužnina jest mdle bílá, velmi šťavnatá, rozplývající se a přece dosti **Dužnina.** tuhá, chuti sladké a velmi příjemně, silně muškátovitě okořenělé.

Uzrává mezi 10. až 15. srpnem a udrží se 14 dní i 3 týdny, očeše-li **Dozrání a česání.** se asi 10 neb 12 dní před uzráním a uloží se do chladného, vlhčího sklepa. Česati se tedy má vždy dříve, když počíná poněkud žloutnouti a jest ještě úplně tvrdá. Zasilati se dá na každou vzdálenost bez zvlášť pečlivého obalu velmi dobře. Obvyčejně ji ovocnáři vyvážejí ve větších koších bez proložení. Na trhu jest z nejoblíbenějších hrušek letních; na brněnském trhu jde stiegelmarka vždy znamenitě na odbyt, poněvadž brněnské obyvatelstvo její znamenité vlastnosti velmi dobře zná. Není-li na trhu již přezrálá, donesena do domácnosti vždy několik dní vydrží, což u jiných letních hrušek nebývá.

V domácnosti především zužitkuje se jako ovoce stolní, pak se dá **Zužitkování.** velmi dobře zavařovati, loupaná i neloupaná, celá neb půlená, suší se dobře, a poněvadž není kamínkovitá, dává výrobek nejlepší.

Šídlenka, ač tak znamenitá hruška, u našich majitelů školek se velmi málo pěstuje, což dokazuje, že ji neznají, a její rozšiřování dosud obstarávalo obyvatelstvo samo přenášením roubů a štěpováním stromů na určitém místě. Velice záslužno by tedy bylo, kdyby majitelé školek této odrůdě věnovali plnou pozornost a co nejvíce ji rozmnožovali.

ŠÍDLENKA.